

saadanne Regler, ja saa er jeg ogsaa for Lovforslaget; kan der derimod ikke gives saadanne Regler, saa seer jeg ikke rettere, end at Forholdet maa blive, som det er.

Dan: Saa ofte her i Thinget kirkelige Forhold have været drøftede, har jeg altid haft en Følelse af, at man skulde gaae frem med megen Varsomhed og Forsigtighed, da jeg troer, at det netop i Særbeleshed er i denne Slags Sager, man skal gaae sindig frem og være konservativ; den samme Følelse har jeg ogsaa i dette Dieblif. Men paa den anden Side er det vistnok saa, at naar der fremkommer Forsøg paa at fremkalde en Fornøelse af visse Forhold paa Kirkens Omvaade, og man maa erkjende, at denne Fornøelse ikke alene gaaer i kirkelig, men ogsaa i Frihedens Retning, saa er det naturligt, at man maa ønske, at Opmærksomheden maa blive henpendt paa en saadan Sag, og Varsomheden og Forsigtigheden maa da, troer jeg, ikke udarte til en saadan Engsteligthed, at man skulde lade sig enten tilbageholde eller bestikke af slike conservative Hensyn, som ogsaa efter min Mening have søgt at gjøre sig gjældende i dette Tilfælde. I alle de kirkelige Spørgsmaal, der hidtil ere fremkomne, har der altid været to modsatte Sider med saadanne Sager, hvori man fra hver Side har søgt at trække, for paa den ene Side at beholde saa Meget som muligt af den ældre Tilstand, og paa den anden Side at erholde saa Meget som muligt i Retning af en Fornøelse. Dersom man nu i Lighed med, hvad en æret Rigsdagsmand tilbeels har antydet, vil sige, at vi skulle bide med at tage Beslutning eller fremkalde Afgjørelse af saadanne Forhold, indtil der skeer en Ujevning mellem disse to saaledes kjæmpende Modsetninger, saa troer jeg, at dette ikke er rigtigt. Nei, det Eiendommelige ved de, som jeg vil tillade mig at kalde conservative Bestræbelser, er, at de aldrig ville forsvinde; thi saalænge der gives enten Klasser eller Personer, som ikke kunne frigjøre sig for at tage Hensyn til de Interesser, der ligge dem nærmest, saa vil en saadan Modstand idetmindste ikke forsvinde meget længe, og man kan efter min Mening kun komme ud over denne Vanskelighed ved at be-

slutte sig til aldeles at aflæde Spørgsmaalet alt Paahæng af særegne Interesser og Standspretensioner. Man maa derefter kun spørge, om den foreliggende Sag kan være til Landets Læve og hvis det, som det er Tilfældet her, er et kirkeligt Spørgsmaal, om det da tillige er til Befolkningens og Menighedens Læve; men til Menighedens Læve regner jeg det kun at være, naar det er til Befolkningens Læve tillige, om end ikke i alleregentligst Forstand til Geistlighedens. Læger man nu det foreliggende Forslag for sig og opkaster det Spørgsmaal, om den af mig saaledes antydede Grundsætning er gjort gjældende, da nødes man til at besvare det med et „Ja“, og jeg skal tillade mig at udtale, at jeg for mit Vedkommende derfor giver det min Anerkjendelse og vil stemme for det i Et og Alt, som det foreligger. Jeg troer imidlertid, at den Betragtning, hvorfra jeg gaaer ud, konsekvent vil føre endnu videre. Titelen paa Lovforslaget er jo „Forslag til Lov om Udvikelse af Retten til Kirkers og Kirkegaardes Benyttelse“, og jeg har tænkt mig, at denne Udvikelse endvidere burde gaae i en Retning, som ikke er optaget i Lovforslaget, men som tilvisse er optaget i Befolkningens og Menighedens Døfter og er den fremtidige Forventning paa mange Steder i Landet. Jeg nødes her til at komme ind paa det Spørgsmaal, som tidligere har været paa Bane ved kirkelige Sagers Behandling her i Thinget, fordi det udgjør en væsentlig Bestanddeel deraf; nemlig Spørgsmaalet om: hvem der har Nøglen til Kirken. Er det Præsten eller Menigheden? Det forekommer mig klart, at Besvarelsen af dette Spørgsmaal maa udlædes af den bestaaende Kirkes egen Grundbeskaffenhed, idet man maa sige, at hvis vi havde en Statskirke, saa maatte det være Statens Element, altsaa nærmest Præsterne eller Geistligheden, der kunde lufte ud eller ind af Kirken; men gaaer man ud fra Begrebet om en Folkkirke, synes det heraf ligefrem at flyde, at det er Befolkningen, der maa have Nøglen til Kirken; hvis det ikke er saa, da maa jeg rigtig nok tilstaae, at det forekommer mig, at Kirken er en Folkkirke mere af Navn end af Gavn. Denne Grundsætning konsekvent gennemført troer jeg bevirker, at der maa